

A historical map of the Merchtem area, showing a grid of fields and roads. The map is color-coded with green for fields and brown for roads. Several place names are visible, including 'Merchtem', 'Boschbecke', 'Despaigne', 'Meute', 'Hinde Schrebergh', 'Bosch', 'anqueweld', and 'H'. The map is oriented with North at the top.

Merchtem

Koeweidestraat 25

---

12 JANUARI 2026

ARCHEOSERVICE

Gemaakt door: Kirsten Van Campenhout

ARCHEOSER✓ICE

Kirsten Van Campenhout

Archeoservice Rapport 090

Archeologienota

Merchtem Koeweidestraat 25

Deel 2: Programma van Maatregelen

Kirsten Van Campenhout

Meerdonk 2026

Colofon

Titel: *Archeoservice-rapport 090: Merchtem Koeweidestraat 25. Archeologienota. Programma van Maatregelen*

Auteur:	Kirsten Van Campenhout
Erkende archeoloog:	Kirsten Van Campenhout (2015/00060)
Grafische illustraties/GIS:	Archeoservice (tenzij anders vermeld)
Rapportnummer:	Archeoservice-rapport 090
Uitvoerder:	Archeoservice. Kirsten Van Campenhout
Vestiging:	Bloempotstraat 23A, 9170 Meerdonk
Publicatiedatum:	12/01/2026
Publicatieplaats:	9170 Meerdonk
Illustratieverantwoording voorblad:	Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

©Archeoservice, 2026

Archeoservice aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Archeoservice bewaart op een beveiligde wijze enkel informatie over opdrachtgevers en initiatiefnemers met specifieke doelen. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers. Gegevens worden op vraag van de opdrachtgevers of initiatiefnemers aangepast of gewist.

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken via www.archeoservice.be. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Archeoservice mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

INHOUD

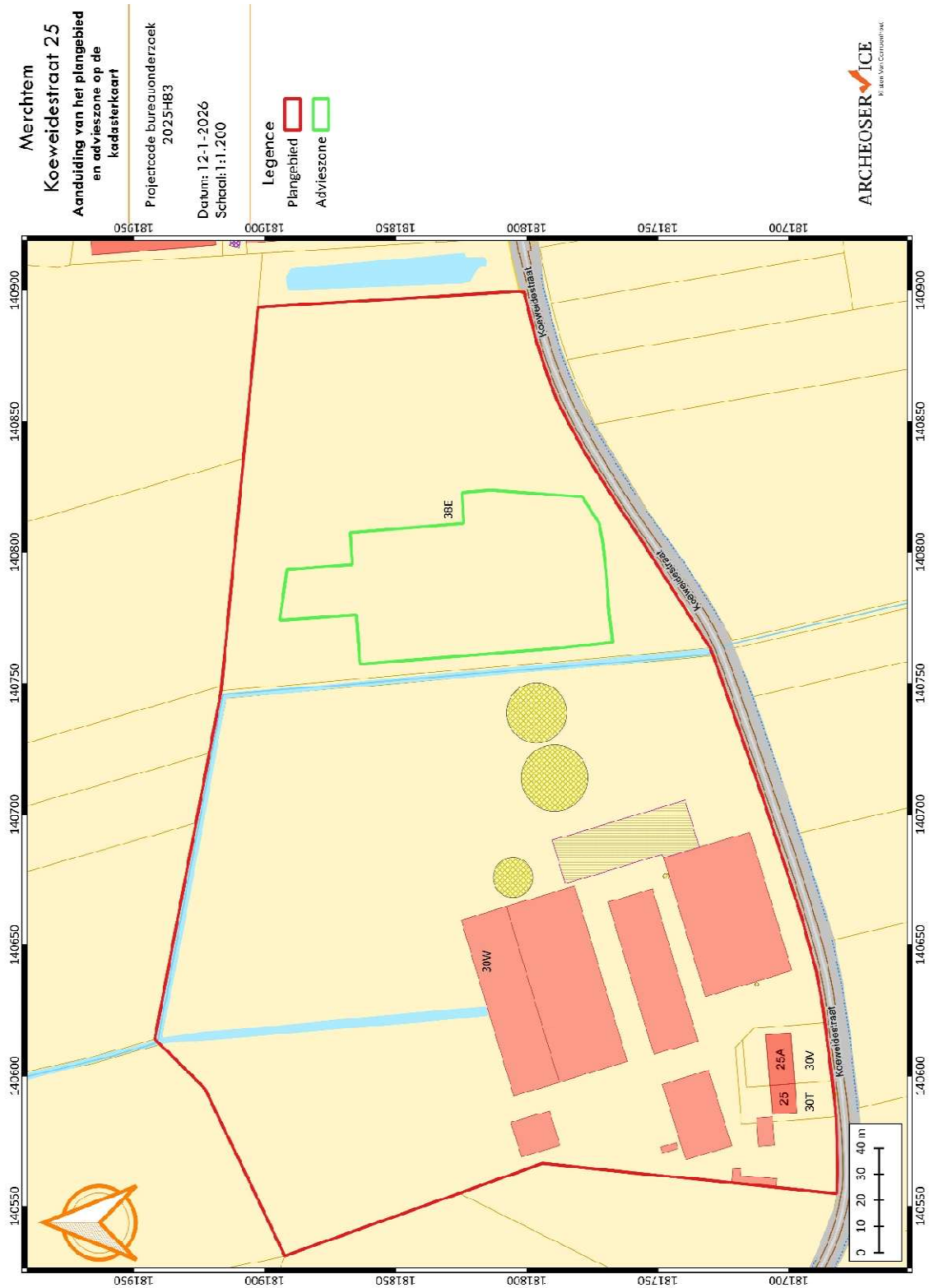
1.1	ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	1
1.2	GEMOTIVEERD ADVIES	3
1.2.1	De volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	3
1.2.2	De aan- of Afwezigheid van een archeologische site	3
1.2.3	Impactbepaling.....	4
1.2.4	Bepaling van de maatregelen.....	7
1.3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	9
1.3.1.	Administratieve gegevens en afbakening	9
1.3.2.	Onderzoeksdoelen en vraagstelling	10
1.3.3.	Maatregelen proefsleuvenonderzoek.....	10
1.3.4.	Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.....	13
LIJSTEN	.....	14

1. Programma van Maatregelen

BUREAUONDERZOEK 2026A137

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Toponiem	Merchtem Koeweidestraat 25	
Projectcode Onroerend Erfgoed	2026A137 (Bureauonderzoek)	
Kadastrale gegevens	MERCHTEM Afdeling 2 MERCHTEM Sectie I nrs. 30T, 30V, 30W en 38E	
Oppervlakte plangebied	64.955 m ²	
Advieszone	5.816 m ²	
Projectnummer Archeoservice	2025/0032	
Betrokken actoren	Erkende archeoloog:	Kirsten Van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060)
	Betrokken actor:	Kirsten Van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060)
	Betrokken derden:	Niet van toepassing
Beheer en plaats documentatie	Archeoservice Bloempotstraat 23A 9170 Meerdonk	

Figuur 1: Projectie van het plangebied en de advieszone op het kadasterplan.¹

¹ Agiv 2026.

1.2 GEMOTIVEERD ADVIES

1.2.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE ONDERZOEK

Het vooronderzoek heeft tot dusver bestaan uit een bureauonderzoek. Bij dit bureauonderzoek zijn gegevens verzameld over de landschappelijke, archeologische en historische situering van het plangebied. Deze resultaten werden afgetoetst met de impact van de geplande werken op de bodem. Op basis van dit vooronderzoek is het mogelijk een gefundeerde uitspraak te doen over de verdere omgang met de eventuele archeologische resten binnen het plangebied.

1.2.2 DE AAN- OF AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- ✓ **Aardkundige gegevens:** Het plangebied bevindt zich op de overgang van de zandleemstreek naar leemstreek, ten noordoosten van de cuesta van Asse. Het landschap van Merchtem wordt gekenmerkt door een golvend reliëf. De heuvelrug is uitgesneden door de beekvalleien van o.a. de Grote Molenbeek.

Het plangebied is gelegen in een gradiëntzone waarbij de hellingsgraad misschien ervoor gezorgd heeft dat het bovenste deel van de helling (35 m + TAW) afgetopt is en er op het lagergelegen deel (30 m + TAW) colluvium aanwezig is. Aangezien het bodemarchief mogelijk sporen van erosie vertoont; én een deel van het terrein bebouwd is én een ander deel grotendeels geroerd is door landbewerking, verkleint de kans op het in situ aantreffen van een intacte steentijdvindplaats.

- ✓ **Archeologische gegevens:** Het plangebied ligt niet in een archeologische zone, en niet in een gebied waar geen archeologische waarden bewaard zijn gebleven. Archeologische onderzoeken in de regio wijzen wel op een Romeinse en vroegmiddeleeuwse aanwezigheid in de regio. Er zijn geen enkele losse vondsten van steentijd artefacten, maar er zijn geen aanwijzingen voor een in situ vindplaats. Op een geringe afstand van het plangebied zijn wel sporen aangetroffen van een mogelijke vindplaats uit de ijzertijd. Een vlakdekkend onderzoek moet echter nog worden uitgevoerd. Het vondstmateriaal en de sporen wijzen wel op een nederzettingkern in de onmiddellijke nabijheid.
- ✓ **Historische gegevens:** Op basis van historische gegevens blijkt het plangebied het begin van de 20ste eeuw onbebouwd te zijn en in gebruik te zijn geweest als landbouwgebied. De locatie wordt niet specifiek vermeld en het plangebied kende geen historische bebouwing.
- ✓ **Gekende verstoring:** Tussen 1904 en 1939 is een woning met bijgebouw in het zuidwestelijke deel van het plangebied gebouwd. In de daaropvolgende jaren is een landbouwbedrijf uitgebouwd dat verschillende uitbreidingsfases gekend heeft. Alle bebouwing en/of verharding concentreert zich weliswaar in de zuidwestelijke hoek van het plangebied. De rest van het terrein is in gebruik als landbouwgebied.

Op basis van de bureaustudie kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn, maar het potentieel op archeologische waarden is zeker aanwezig. Het

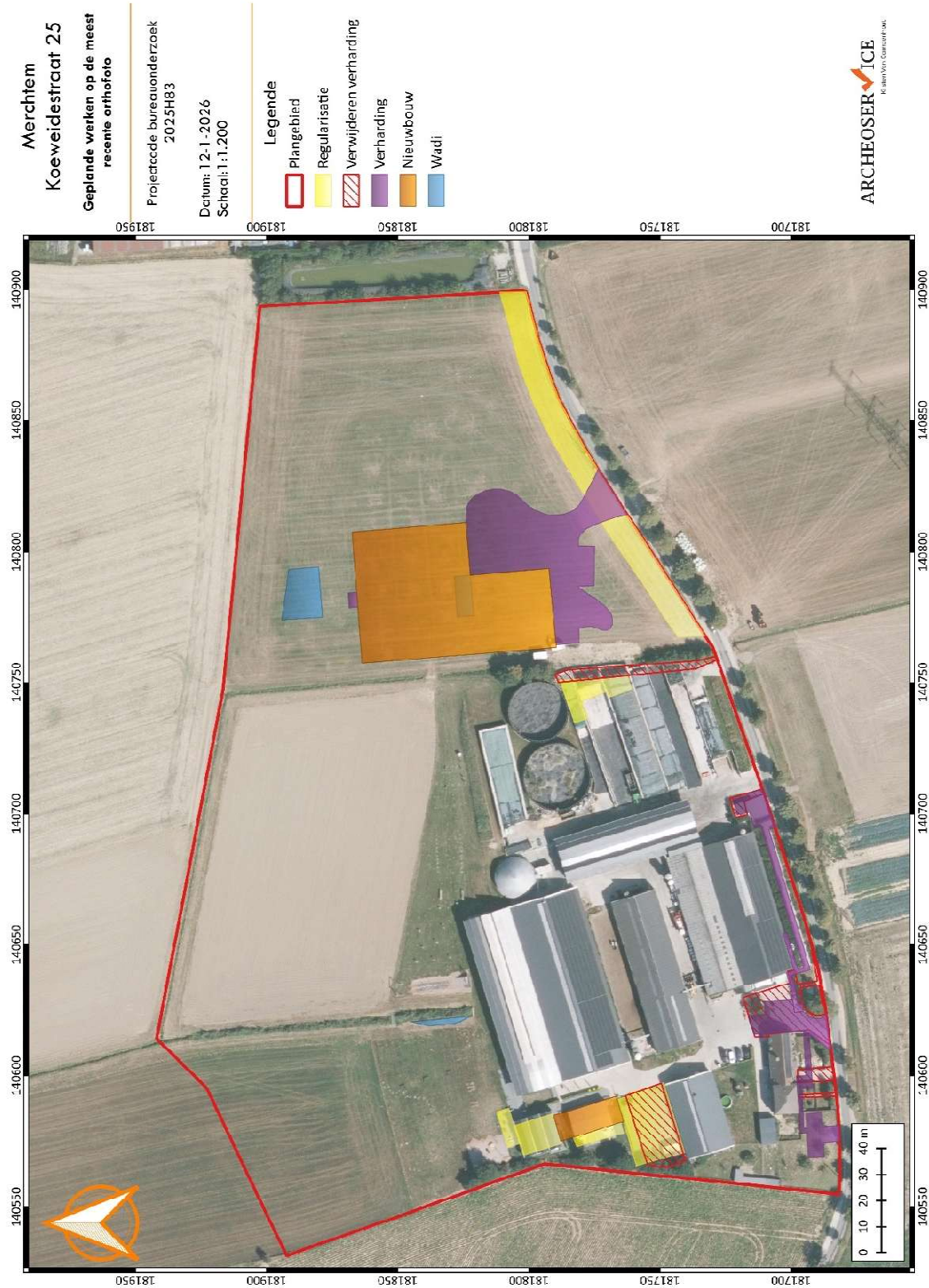
plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen. Op basis van de gegevens verkregen door het bureauonderzoek kan echter wel een archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld worden.

Concluderend kan gesteld worden dat er geen bijzondere indicatoren zijn voor het aantreffen van een in situ steentijdvindplaats. Het terrein kent een hoogteverschil van 5 m, waardoor het bovenste deel van de helling waarschijnlijk afgetopt is en er op het lager gelegen deel colluvium aanwezig kan zijn. Gezien de landschappelijke en cultuurhistorische locatie van het plangebied, is er wel een potentieel op het aantreffen van indicatoren vanaf het neolithicum in het plangebied. Sporen vanaf de late middeleeuwen zullen eerder gelinkt zijn aan landbouwactiviteiten. In de nabijheid van het plangebied is een mogelijke site uit de ijzertijd aangetroffen. De eigenlijke nederzettingkern wordt in de onmiddellijke nabijheid verwacht.

1.2.3 IMPACTBEPALING

Binnen het huidige plangebied met een oppervlakte van 64.955 m² plant de bouwheer een uitbreiding van een bestaand landbouwbedrijf. De geplande werken hebben een oppervlakte van in totaal 9.600 m². Het groot aantal verschillende werken kan opgedeeld worden in drie categorieën: geen nieuwe ingreep, een te verwaarlozen nieuwe ingreep en wél een nieuwe ingreep.

- ✓ De werken die vallen onder geen nieuwe ingreep zijn o.a. de verschillende regularisaties en het verwijderen van bestaande verhardingen.
- ✓ De werken die vallen onder te verwaarlozen ingreep zijn o.a. de bouw van de educatieve ruimte, de aanleg van de nieuwe verharding op het westelijke perceel, de aanleg van de oprit op het oostelijke perceel en de uitbreiding van de bestaande wadi. De aanleg van een deel van de nieuwe verharding valt hier onder omdat deze samenvalt met bestaande verstoring (hetzij de bestaande verharding, hetzij de regularisatie van de verhoogde berm).
- ✓ De werken die vallen onder wél een nieuwe ingreep zijn de volgende: de nieuwbouw aardappelbewaarloods, de nieuwe verharding rondom de loods en de nieuwe wadi ten noorden van de loods. Deze werken situeren zich op het oostelijke perceel en gaan van 43 cm diepte (wadi, verharding, vloeren) tot meer dan 1 m diepte (regenwaterkelder, ventilatiekanalen).

Figuur 2: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied.²

Figuur 3: Synthesekaart van de geplande werken.³

² Informatie aangeleverd door de initiatiefnemer, Agiv 2026.

³ Plannen aangeleverd door de initiatiefnemer, Agiv 2026.

1.2.4 BEPALING VAN DE MAATREGELEN

Aangezien op basis van de bureaustudie geconcludeerd werd dat het terrein nog onvoldoende onderzocht was, dient er bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren om het archeologisch potentieel te kunnen bepalen. Dit verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering opleveren voor de ontwikkelingsgeschiedenis van dit gebied. Om juridische redenen dient dit te gebeuren in een uitgesteld traject.

Volgens de Code van Goede Praktijk 4.0 (art. 5.3) dient de keuze van de volgende onderzoeksmethoden gebaseerd te zijn op basis van de volgende vier criteria:

- ✓ Is het *mogelijk* deze methode toe te passen op dit terrein?
- ✓ Is het *nuttig* deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- ✓ Is het overdreven *schadelijk* voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- ✓ Is het *noodzakelijk* deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

De volgende onderzoeksmethoden werden **niet** weerhouden voor dit terrein:

- ✓ *Archivalisch onderzoek*: Bijkomend archivalisch onderzoek is bij dit onderzoek is weinig zinvol. Aan de hand van het historisch kaartmateriaal is een duidelijk beeld verkregen van het onderzoeksgebied.
- ✓ *Geofysisch onderzoek*: Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene sporen in beeld te brengen waarvan de opvulling voldoende afwijkt van de omliggende grond, wat binnen het plangebied niet per definitie het geval hoeft te zijn. Bovendien is geofysisch onderzoek een duur onderzoek en leidt het veelal niet tot een sluitend advies.
- ✓ *Veldkartering*: Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein. Veldkartering is het meest efficiënt op akkers. Het plangebied bestaat echter uit een woning met tuin en kleine structuren. Om die reden wordt geadviseerd om geen veldkartering uit te voeren.
- ✓ *Landschappelijk bodemonderzoek*: Een gerichte staalname aan de hand van een landschappelijk booronderzoek kan op een relatief goedkope en onschadelijke wijze de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap verder onderzoeken en daarmee de archeologische potentie van het gebied verder afbakenen. Er zijn echter geen aanwijzingen voor een complexe bodemkundige situatie, integendeel geldt de verwachting dat eventueel aanwezige archeologische resten zichtbaar zijn direct onder de teelaarde. Bovendien moet men in dit geval rekening houden met hellingsafzettingen, gezien de ligging van het plangebied op een eerder steile helling. Dit kan echter beter in een ruimer kader geëvalueerd worden door middel van gerichte profielputten in de proefsleuven.
- ✓ *Verkennd en waarderend booronderzoek*: Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel deze sites te evalueren door middel van bijkomende boringen. In het geval van het projectgebied zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologisch relevante afgedekte horizont. Gelet op de landschappelijke ligging, is het zo goed als uitgesloten dat zich nog bewaarde vondstenconcentraties op het terrein bevinden. Bijgevolg is het niet zinvol hiernaar op zoek te gaan door middel van een verkennend booronderzoek.

Onderstaande onderzoeksmethoden zijn **wél relevant** om binnen het adviesgebied uit te voeren:

- ✓ *Proefsleuven of proefputten*: Het proefsleuven- of proefputtenonderzoek laat toe om uitspraken te doen over de archeologische waarde van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van het terrein op te graven. Bij het huidige onderzoek vormen de archeologische verwachting in combinatie met de geplande ingreep voldoende reden om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek kan echter beslist worden om deze methode al dan niet te weerhouden.

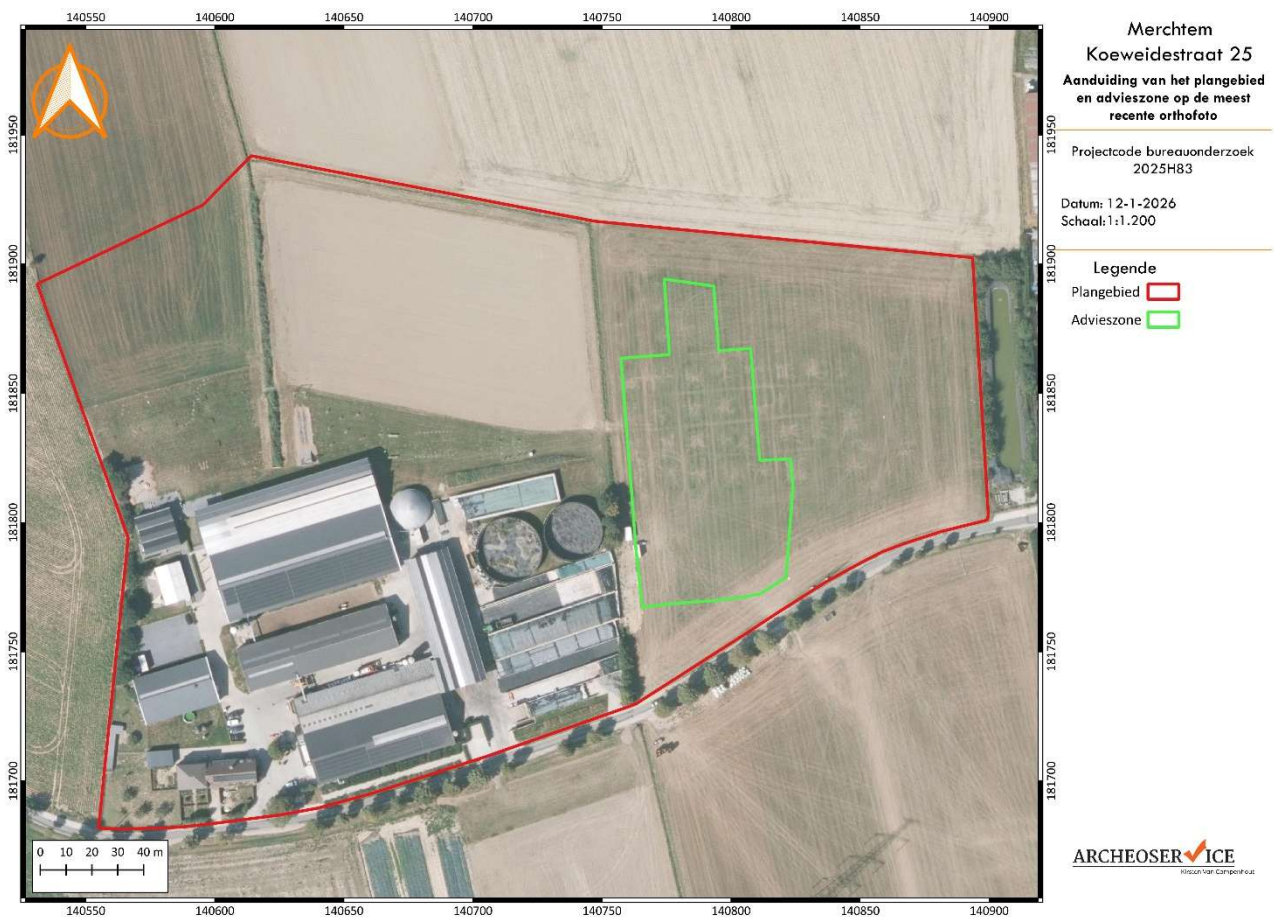
Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van deze onderzoeksmethoden staan beschreven in het programma van maatregelen.

1.3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.3.1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS EN AFBAKENING

Toponiem	Merchtem Koeweidestraat 25
Adres	Koeweidestraat 25, 1785 Merchtem
Kadastrale gegevens	MERCHTEM Afdeling 2 MERCHTEM Sectie I nr. 38E
Bounding box (Lambert '72)	NW: x: 140756.93 / y: 181894.39 ZO: x: 140823.93 / y: 181772.80
Oppervlakte advieszone	5816 m ²

De advieszone heeft een totale oppervlakte van 5816 m². Ter hoogte van de advieszone is geen bebouwing aanwezig en is het terrein in gebruik als landbouwgebied.

Figuur 4: Projectie van het plangebied en de advieszone op de meest recente orthofoto.⁴

⁴ Agiv 2026.

1.3.2. ONDERZOEKSDOELEN EN VRAAGSTELLING

De doelstelling van het verder vooronderzoek is het achterhalen of er op het terrein een archeologische site aanwezig is en welke karakteristieken deze heeft en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het plangebied. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve onderzoeksvragen weergegeven.

- ✓ Welke zijn de waargenomen horizonten en wat is hun genese?
- ✓ Zijn er tekenen van erosie? In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- ✓ Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard, omvang en de datering van de sporen?
- ✓ Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- ✓ Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- ✓ Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- ✓ Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
- ✓ Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- ✓ Kunnen sporen gelinkt worden met de mogelijke vindplaats uit de ijzertijd, ca. 350 m ten noordoosten van het huidige plangebied?
- ✓ Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- ✓ Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- ✓ Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

Onderzoeksvragen voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling:

- ✓ Hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Onderzoeksvragen voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

- ✓ Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
- ✓ Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- ✓ Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- ✓ Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

1.3.3. MAATREGELN PROEFSLEUVENONDERZOEK

Omdat binnen het plangebied *Merchtem Koewidestraat 25* een gunstige archeologische verwachting is opgesteld voor resten uit perioden die zich kenmerken door een sporenniveau dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden. Dit geldt voor de advieszone met een oppervlakte van ca. **5.816 m²**.

Om een betrouwbaar beeld te kunnen vormen van de aanwezige archeologie binnen het onderzoeksgebied, zal een oppervlakte van ongeveer 12,5% worden onderzocht door middel van proefsleuvenonderzoek. Op die manier wordt voldoende oppervlakte onderzocht om een onderbouwde archeologische verwachting te bekomen van het plangebied. Voor de algemene bepalingen aangaande de uitvoering van proefsleuvenonderzoek wordt verwezen naar de relevante hoofdstukken in de Code van Goede Praktijk.

De proefsleuven worden gelijkmatig verspreid over de advieszone aangelegd volgens het systeem van parallelle ononderbroken proefsleuven. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12 m en maximum 15 m (van middelpunt tot middelpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2 m breed en bij voorkeur haaks op het reliëf georiënteerd. De oriëntatie van de proefsleuven is voor dit plangebied gedeeltelijk aangepast aan de vorm van het plangebied om voldoende oppervlakte efficiënt te kunnen onderzoeken.

Op basis van luchtfoto's is een voorstel gemaakt voor het proefsleuvenonderzoek. Het is altijd mogelijk dat de situatie ter plaatse ondertussen is gewijzigd en het plan moet worden aangepast. In dat geval dient dit voldoende gemotiveerd te worden in de nota.

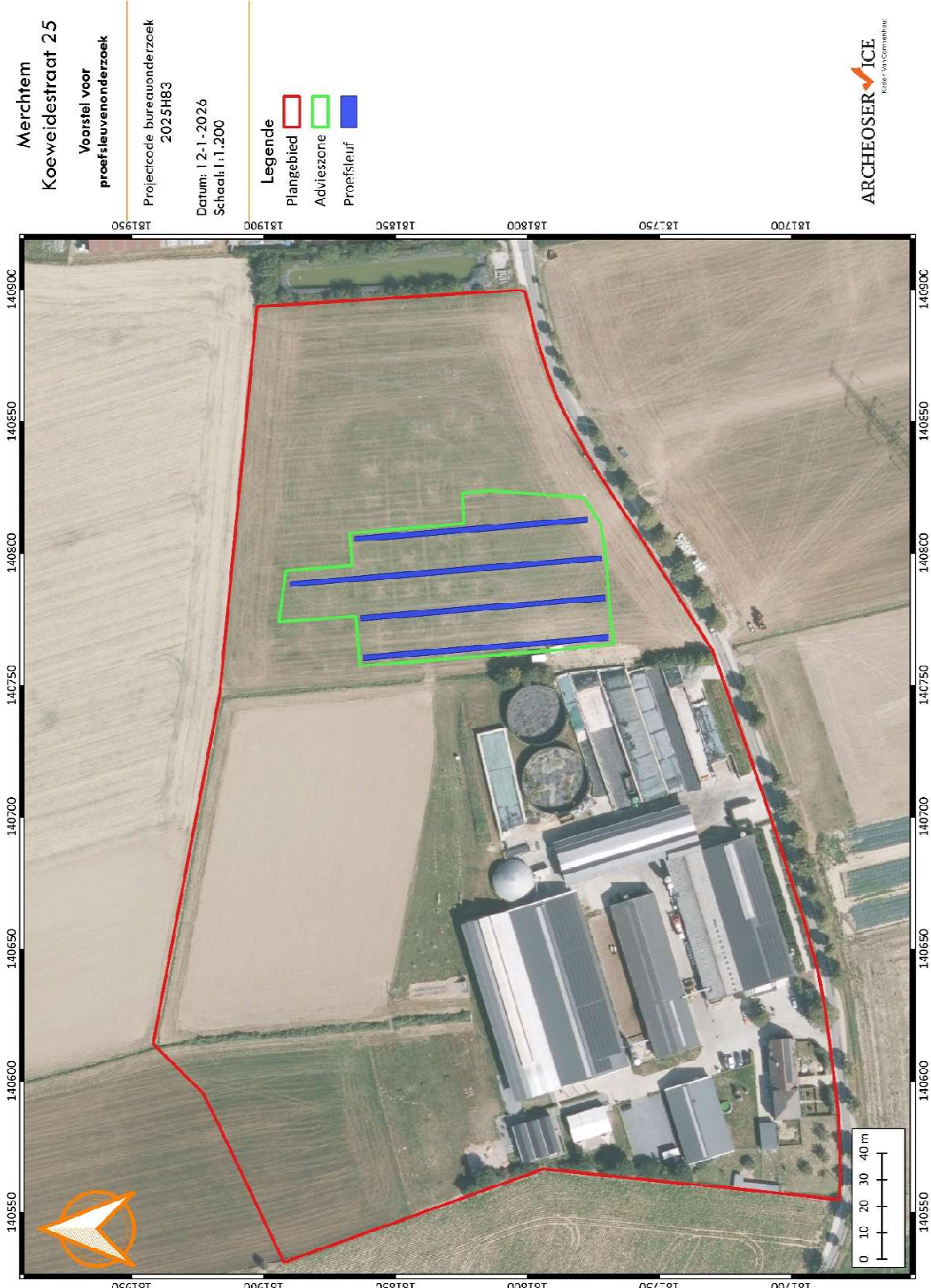
Er wordt **731 m² onderzochte oppervlakte** in de vorm van parallelle proefsleuven ingepland (Figuur 5) in lijn met het plangebied en het reliëf. Op deze manier wordt met de **4 sleuven** 12,5 % van het adviesgebied onderzocht. Daarnaast worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd, indien nodig, om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. De bedoeling is om met de sleuven en de kijkvensters minstens 12,5% van het terrein te onderzoeken.

De grond wordt gescheiden afgegraven en tijdelijk gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek zijn de volgende onderzoekstrajecten mogelijk:

- ✓ Indien wel een sporensite aangetroffen wordt, dient een evaluatie gemaakt te worden van deze site. Dit kan resulteren in een programma van maatregelen voor een **opgraving** van de sporensite.
- ✓ Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek geen relevante sporen of artefacten aangetroffen worden, kan meteen overgegaan worden tot een **vrijgave van het terrein**.

Figuur 5: Voorstel inplantingsplan van de proefsleuven.

1.3.4. VOORZIENE AFWIJKINGEN TEN AANZIEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het uitgestelde vooronderzoek redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

LIJSTEN

Figuur 1: Projectie van het plangebied en de advieszone op het kadasterplan.	2
Figuur 2: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied.....	5
Figuur 3: Synthesekaart van de geplande werken.	6
Figuur 4: Projectie van het plangebied en de advieszone op de meest recente orthofoto.....	9
Figuur 5: Voorstel inplantingsplan van de proefsleuven.	12